

Międzynarodowe Prawo Humanitarne Konfliktu Zbrojnego (m.p.h.k.z.)

Autor : Wiesław Białasz

<http://pck.malopolska.pl/dzialania/miedzynarodowe-prawo-humanitarne/>

Międzynarodowe Prawo Humanitarne

- ▶ Międzynarodowe prawo humanitarne (MPH), zwane także prawem konfliktów zbrojnych (dawniej prawem wojennym- łac. *ius in bello*) jest częścią prawa międzynarodowego publicznego, która służy rozwiązywaniu problemów humanitarnych wynikających z konfliktów zbrojnych, w szczególności poprzez normy prawne zawierające:
  - ograniczenia w metodach i środkach prowadzenia działań zbrojnych,
  - zasady ochrony mienia i ludności niezaangażowanej w działania zbrojne przed skutkami tych działań.

MIĘDZYNARODOWE PRAWO HUMANITARNE KONFLIKTÓW ZBROJNYCH

PRAWO PRZECIWWOJENNE

in contra bellum

• **normy prawa międzynarodowego, których celem jest zapobieganie konfliktom zbrojnym**

- I i II Konwencja haska (1907)
- Pakt Ligi Narodów (1919)
- Traktat przeciwwojenny „Brianda-Kelloga” (1928)
- Karta Narodów Zjednoczonych (1945)

PRAWO WOJENE

ius in bello

• **normy prawa międzynarodowego, których celem jest ograniczenie swobody stron wojujących w doborze środków i metod prowadzenia walki**

- Deklaracja w przedmiocie wojny morskiej (1856)
- Deklaracja w przedmiocie pocisków wybuchających małego kalibru (1868)
- Konwencje haskie (1899 i 1907)
- Konwencja dot. pewnych broni konwencjonalnych powodujących nadmierne cierpienia (1980)
- Konwencja dot. min przeciwpiechotnych (1997)

PRAWO HUMANITARNE

• **normy prawa międzynarodowego, których celem jest ochrona ofiar wojny**

- Konwencja Genewska (1864)
- X Konwencja haska (1907)
- Konwencje Genewskie (1949)
- Protokoły Dodatkowe (1977)

• **normy prawa międzynarodowego, których celem jest ochrona dóbr kultury**

- Konwencja haska (1954)

• **normy prawa międzynarodowego, których celem jest penalizacja naruszeń prawa humanitarnego**

- porozumienia dot. trybunałów karnych (Norymberga 1945, Haga 1993, 1998, Arusza 1994)

Rys historyczny...

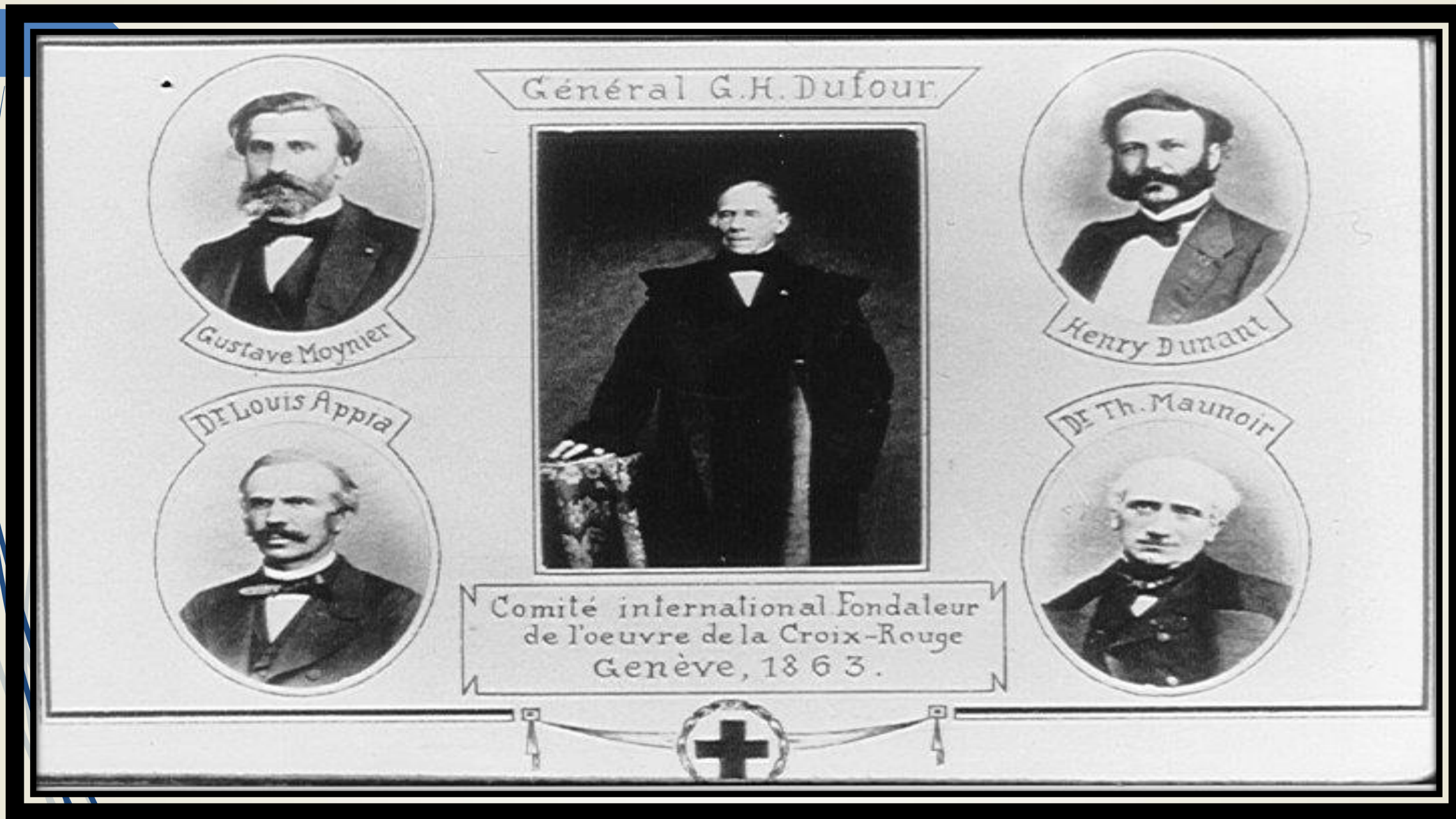
Stworzenie jednolitych przepisów w MPHKZ, zostało zapoczątkowane przez szwajcarskiego bankowca i filantropa Henry Dunanta.

24 czerwca 1859 roku znalazł się on przypadkiem pod Solferino, gdzie starli się zbrojnie żołnierze armii cesarstwa Austrii i armii włoskiej, wspomaganej przez wojska francuskie.

- Straty po obu stronach były ogromne, ok. 40000 zabitych, rannych i zaginionych. Ponieważ w tamtym okresie wojskowa służba medyczna praktycznie nie istniała, wskutek czego cierpienia rannych były potworne.
- Wielu spośród rannych żołnierzy nie doczekało ratunku. Henry Dunant widząc bezmiar cierpień młodych ludzi, zorganizował transport z okolicznych wiosek, a w kościele w Castiglione prowizoryczny szpital, gdzie próbował wraz z okolicznymi mieszkańcami ratować ich życie.
- Po powrocie do Genewy, napisał książkę „Wspomnienie Solferino”, w której zawarł swoje wrażenia, z tego czego był świadkiem na polu bitwy. Książka ta zyskała rozgłos w Europie, a sam Dunant zawarł w niej ideę powołania dodatkowej służby medycznej w czasie wojny, która miała działać przez narodowe stowarzyszenia pomocy. Zaproponował też, aby ranni oraz wszyscy udzielający im pomocy, byli uznawani za osoby neutralne nawet na polu walki.
- Idea ta uzyskała wsparcie w Szwajcarii, gdzie utworzony został, z udziałem Dunanta i czterema innymi obywatelami Genewy, „Międzynarodowy Komitet Pomocy Rannym”, przekształcony następnie w Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża(MKCK).
- Na zaproszenie Komitetu w 1863 roku przedstawiciele 16 krajów spotkali się w Genewie, przyjmując akt założycielski Czerwonego Krzyża oraz określając funkcje i metody pracy Komitetów Pomocy Rannym.
- Kontynuując ideę zaproponowaną przez Dunanta, rząd Szwajcarii postanowił zwołać w Genewie konferencję dyplomatyczną w sierpniu 1864 roku. Uczestniczący w niej przedstawiciele 12 krajów przyjęli projekt traktatu, który nazwano „Konwencją genewską o polepszeniu losu rannych w armiach czynnych”.
- Konwencja ta stanowiła fundament współczesnego prawa traktatowego w zakresie regulacji prowadzenia wojny i traktowania żołnierzy.
- Najważniejszymi postanowieniami w konwencji było uznanie ambulansów, szpitali wojskowych i personelu medycznego za neutralne i jako takie chronione i szanowane przez strony konfliktu.
- Ponadto ranni i chorzy członkowie sił zbrojnych mieli być zbierani i leczeni. Znak czerwonego krzyża na białym tle (odwrócone barwy flagi Szwajcarii jako szacunek dla Henry Dunanta i jego kraju), który przyjęto w 1863 roku, został uznany za symbol wojskowej służby medycznej.
- Znak ten został uznany dla powstającego Ruchu Czerwonego Krzyża.

Założyciele Międzynarodowego Prawa Humanitarnego

Podstawą Międzynarodowego Prawa Humanitarnego są:

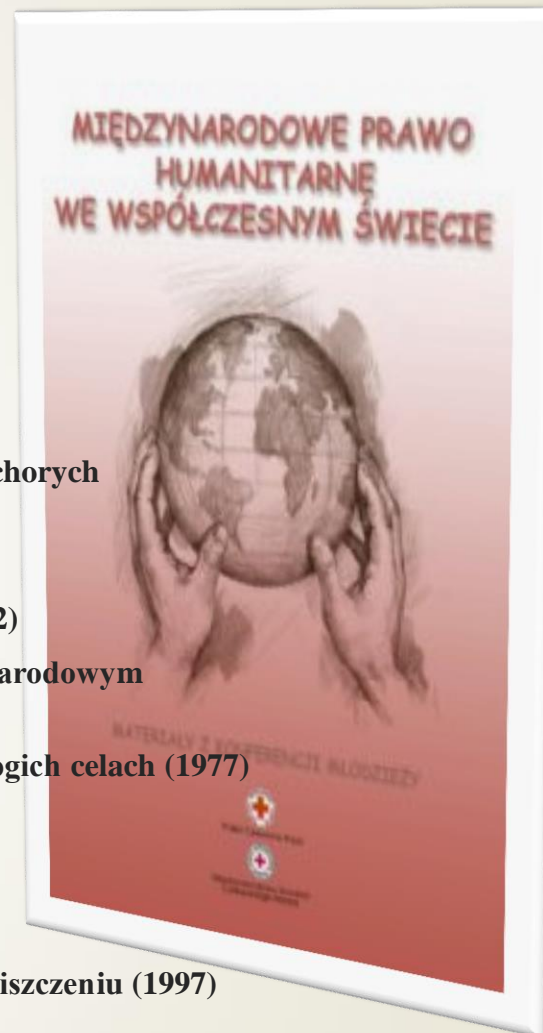
- ❑ 1. Konwencje Haskie z 29 lipca 1899 r.
- ❑ 2. Konwencje Genewskie z 12 sierpnia 1949r z dwoma protokołami dodatkowymi do nich z 1977r.
- ❖ protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r., dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I)
- ❖ oraz dotyczący ochrony ofiar nie międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół II). Genewa.1977.06.08.
- Należą one do najważniejszych traktatów zapewniających ludności ochronę życia, zdrowia i godności ludzkiej w czasie konfliktów zbrojnych.
- Konwencje Genewskie mają charakter powszechny, zostały podpisane i przyjęte przez 196 państw na świecie. Odpowiedzialnymi za przestrzeganie i wdrażanie norm m.p.h.k.z. są państwa. Obecnie funkcjonuje powołany do egzekwowania naruszeń prawa, Międzynarodowy Trybunał Karny, odpowiedzialny za sądenie osób fizycznych, które popełniły przestępstwa wojenne. Bardzo ważną rolę w monitorowaniu przestrzegania m.p.h.k.z. odgrywa Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża.
- Oprócz wyżej wymienionych aktów, ważnym źródłem norm MPH jest zwyczaj międzynarodowy. W ramach Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża prowadzone są prace nad identyfikowaniem i opisywaniem praktyki państw w zakresie MPH, oraz określaniem norm o charakterze zwyczaju międzynarodowego.

Umowy międzynarodowe

Deklaracja paryska w sprawie wojny morskiej (1856)

Deklaracja petersburska o zakazie używania małokalibrowych pocisków eksplodujących (1868)

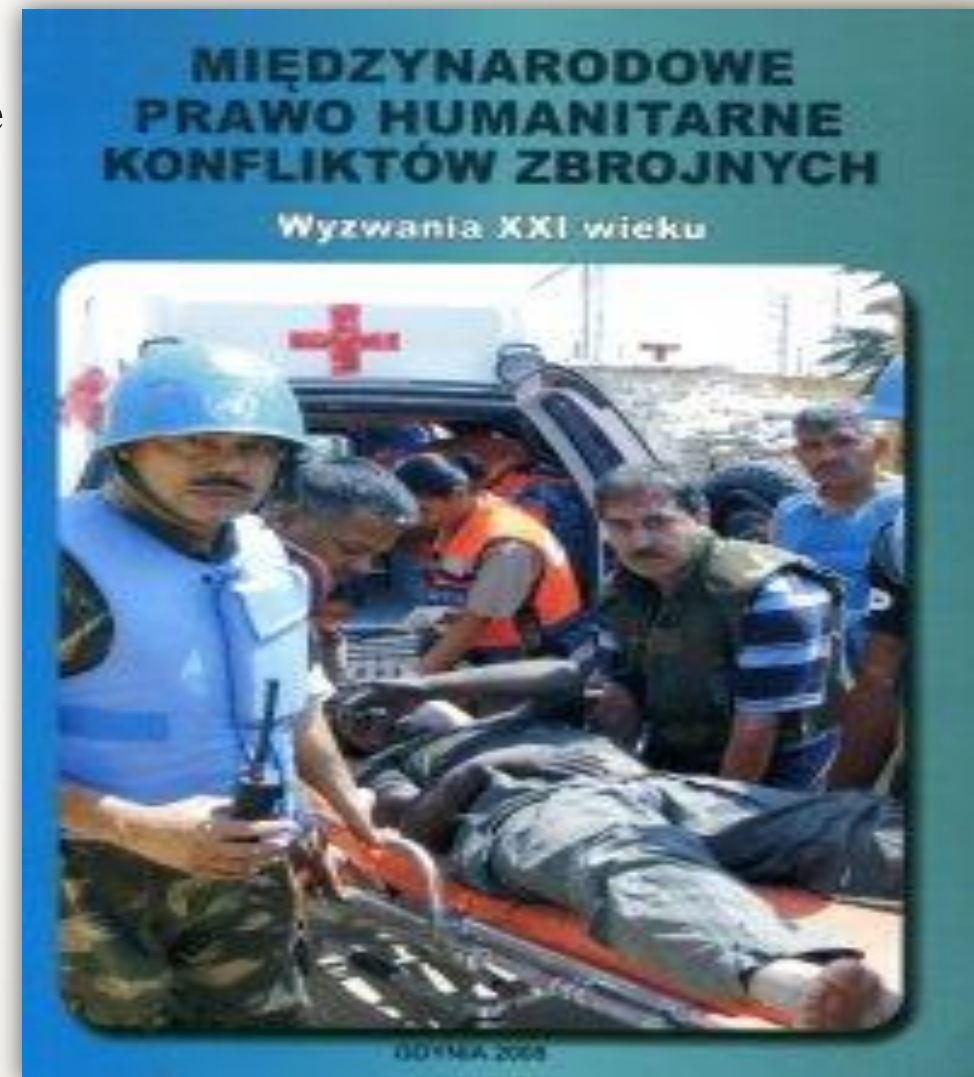
- **Deklaracja brukselska dotycząca humanitarnych zasad prowadzenia wojny (1874)**
- **Konwencje i deklaracje haskie (1899)**
- **Konwencje haskie III – XI, XIII (1907)**
- **Traktat waszyngtoński dotyczący okrętów podwodnych i zakazu używania gazów bojowych (1922)**
- **Protokół genewski zakazujący broni chemicznej i biologicznej (1925)**
- **Protokół londyński w sprawie używania okrętów podwodnych (1936)**
- **Konwencje genewskie (1949): o polepszeniu losu rannych i chorych w armiach czynnych na lądzie, o polepszeniu losu rannych, chorych i rozbitków sił zbrojnych na morzu, traktowaniu jeńców wojennych oraz o ochronie osób cywilnych podczas wojny**
- **Konwencja haska o ochronie dóbr kulturalnych w czasie konfliktu zbrojnego wraz z regulaminem wykonawczym (1954)**
- **Konwencja o zakazie doskonalenia, produkowania i przechowywania broni biologicznej i toksycznej oraz o ich zniszczeniu (1972)**
- **Dwa Protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich, wzmacniające ochronę ofiar konfliktów zbrojnych o charakterze międzynarodowym (I Protokół) i nie międzynarodowych (II Protokół) (1977)**
- **Konwencja o zakazie używania technicznych środków oddziaływania na środowisko w celach militarnych lub jakichkolwiek wrogich celach (1977)**
- **Konwencja o zakazie doskonalenia, produkowania i przechowywania broni chemicznej oraz o ich zniszczeniu (1993)**
- **Protokół IV do Konwencji z 1980 dotyczący oślepiających broni laserowych (1995)**
- **Protokół II do Konwencji z 1980 w wersji zmienionej (1996)**
- **Konwencja ottawska o zakazie używania, przechowywania, produkowania i przekazywania min przeciwpiechotnych oraz ich zniszczeniu (1997)**
- **II Protokół do Konwencji haskiej o ochronie dóbr kultury w razie konfliktu zbrojnego (1999)**
- **Protokół V do Konwencji z 1980 dotyczący wybuchowych pozostałości wojny (2003)**
- **Protokół Dodatkowy III do Konwencji genewskich dotyczący przyjęcia dodatkowego znaku rozpoznawczego (2005)**
- **Konwencja o zakazie użycia amunicji kasetowej (2008)**

Zakres przedmiotowy

Międzynarodowego Prawa Humanitarnego

- Sposób wszczynania i kończenia konfliktów zbrojnych;
- Wymogi stawiane członkom sił zbrojnych i ich sytuację prawną;
- Kwestie związane z okupacją nieprzyjacielskiego terytorium;
- Ochronę osób cywilnych w tym ludności nieprzyjacielskiego państwa;
- Formy ochrony chorych i rannych;
- Środki i metody prowadzenia walki;
- Prawne następstwa stanu wojny w sferze stosunków międzynarodowych.
- Prawo konfliktów zbrojnych zostało skodyfikowane przede wszystkim w szeregu konwencji genewskich i haskich.

Międzynarodowe Prawo Humanitarne

– odpowiadamy na twoje pytania

Główne zasady

Strony konfliktu zbrojnego muszą w każdym momencie rozróżniać siły zbrojne od ludności cywilnej, która nie może być atakowana. Ataki zbrojne mogą być skierowane wyłącznie na cele wojskowe. Osoby, które zaprzestały walki muszą być traktowane w sposób humanitarny. Niedozwolone jest zabijanie lub ranienie przeciwnika, który nie może już brać udziału w walce;

Ani strony konfliktu zbrojnego, ani członkowie ich sił zbrojnych nie mają pełnej swobody w wyborze metod i środków prowadzenia działań zbrojnych. Zabronione jest używanie metod i środków, których użycie może spowodować nieuzasadnione straty lub nadmierne cierpienie;

Ranni i chorzy muszą być objęci opieką przez stronę, która ma ich w swojej kontroli. Personel, budynki i sprzęt medyczny podlegają ochronie od ataków;

Jeńcom pojmanym przez stronę przeciwną należy się poszanowanie dla ich życia, zdrowia, praw osobistych oraz ochrona przed aktami agresji i represji.

Podstawowe założenia m. p. h. k. z. przedstawiają się następująco:

1) Wojna jest stosunkiem między państwami, a nie między ludnością jednego państwa a drugiego.

- ❑ 2) Strony wojujące nie mają nieograniczonego prawa wyboru środków szkodzenia nieprzyjacielowi. Nie wolno używać broni lub metod prowadzenia działań zbrojnych, które powodują zbędne cierpienia i niepotrzebne straty.
- ❑ 3) Zasadniczym celem wojny jest pokonanie przeciwnika i narzucenie mu swej woli. Dlatego też środki szkodzenia nieprzyjacielowi, stosowane w walce, powinny być ograniczone do osiągnięcia tego celu.
- ❑ 4) *Działania wojenne powinny być prowadzone przeciwko siłom zbrojnym przeciwnika.*

Ludność cywilna, pojedyncze osoby cywilne oraz dobra kultury nie mogą być celem ataku.

- ❑ 5) Nie wolno zabijać żołnierzy przeciwnika, którzy się poddają. Ujęci kombatanci mają status jeńca wojennego i nie mogą być poddani jakimkolwiek represjom.
- ❑ 6) Każda osoba powinna mieć prawo do podstawowych gwarancji procesowych w przypadku popełnienia przestępstwa przeciwko władzy okupacyjnej.
- ❑ 7) Osoby wyłączone z walki (ranni, chorzy) powinny być objęte opieką i chronione.

Podstawowe normy międzynarodowego prawa humanitarnego

- 1. Ograniczenie prawa w doborze i stosowaniu metod oraz środków walki zbrojnej przez strony w konflikcie i członków sił zbrojnych. Zatem zabroniono stosowania takich środków walki zbrojnej, które powodują zbędne cierpienia lub nadmierne straty w środowisku naturalnym (broń chemiczna, broń biologiczna).**
- 2. Obowiązek odróżniania uczestników walki zbrojnej od ludności cywilnej przez strony konfliktu. Oznacza to, że ludność cywilna jak i poszczególne osoby cywilne nie powinny być przedmiotem ataków wojskowych. Ataki powinny być skierowane wyłącznie na cele wojskowe (wojna to stosunek między państwami a nie między ich ludnością cywilną).**
- 3. Zakaz zabijania lub ranienia przeciwnika poddającego się lub wyłączonego z walki.**
- 4. Prawo do poszanowania niezależności fizycznej i moralnej osób wyłączonych z walki. Dotyczyło to też osób nie uczestniczących bezpośrednio w działaniach zbrojnych.**
- 5. Prawo do poszanowania życia, godności, praw osobistych i przekonań uczestników walki zbrojnej i osób cywilnych, które znalazły się pod władzą strony przeciwnej. Wyraża się to w ochronie przed atakami gwałtu i represjami. Ponadto mogą korzystać z wszelkiej pomocy z zewnątrz i mają prawo do wymiany korespondencji ze swoimi rodzinami**
- 6. Obowiązek zabierania z pola walki i leczenia rannych oraz chorych. Obliguje to stronę konfliktu, pod władzą której się znajdują.**
- 7. Przysługiwanie każdej osobie podstawowych gwarancji procesowych. Do odpowiedzialności za czyn nie zabroniony nikt nie może być pociągnięty. Tortury fizyczne lub psychiczne, kary cielesne oraz traktowanie w sposób okrutny lub poniżający są niedozwolone.**

Prawo haskie i Prawo genewskie

Prawo haskie

Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych ogranicza prawo stron konfliktu zbrojnego do swobodnego wyboru metod i środków prowadzenia działań zbrojnych, co oznacza, że strony wojujące mają zakaz podejmowania działań wykraczających poza to, co jest potrzebne do realizacji celów wojskowych, jak również zakaz powodowania nadmiernych zniszczeń i niepotrzebnego cierpienia. Zasady i normy regulujące prawa i obowiązki stron walczących w trakcie prowadzenia operacji wojskowych oraz ograniczające zakres dozwolonych środków szkodenia nieprzyjacielowi zostały uregulowane przede wszystkim we wspomnianych wyżej Konwencjach haskich z 1899 i 1907 roku. Dlatego przyjęto nazywać zespół owych zasad i norm wspólnym określeniem „prawo haskie”.

Podział na prawo haskie i prawo genewskie nie jest jednak dostatecznie ścisły – prawo haskie zawiera bowiem wiele przepisów dotyczących bezpośrednio ochrony ofiar wojny, jak również zmierzających w sposób pośredni do łagodzenia skutków wojny. Z kolei prawo genewskie, a zwłaszcza dwa Protokoły dodatkowe do Konwencji genewskich, przyjęte w 1977 roku, zawierają przepisy dotyczące metod i środków walki. Można zatem uznać, że po przyjęciu tych Protokołów, w których doszło do połączenia obu części MPHKZ, rozróżnienie na „prawo genewskie” i „prawo haskie” ma współcześnie wartość wyłącznie historyczną i dydaktyczną.

Prawo genewskie

Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych chroni ponadto osoby i dobra, które są lub mogą być dotknięte skutkami konfliktu zbrojnego, prawo to ma zatem nie tylko ograniczać strony walczące w doborze metod i środków walki, lecz także zapewniać ochronę członkom personelu wojskowego, którzy w ogóle nie uczestniczą w walce albo przestali w niej uczestniczyć (czyli rannym i chorym) oraz osobom nie biorącym czynnego udziału w działaniach zbrojnych, czyli osobom cywilnym. Co istotne, nie chodzi tu wyłącznie o oszczędzanie życia rannym i chorym, lecz także o niesienie im pomocy – i dotyczy to wszystkich ofiar wojny. Zasady i normy dotyczące ochrony wspomnianych osób znajdują się przede wszystkim w Konwencjach genewskich o ochronie ofiar wojny z 1949 roku, określa się je więc wspólną nazwą „prawo genewskie”.

ZESPÓŁ DO SPRAW MIĘDZYNARODOWEGO PRAWA HUMANITARNEGO

Zespół do Spraw Międzynarodowego Prawa Humanitarnego został powołany Zarządzeniem Nr 51 Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 maja 2004 r. (M.P. Nr 23, poz. 402). Jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Rady Ministrów, do którego zadań należy przede wszystkim:

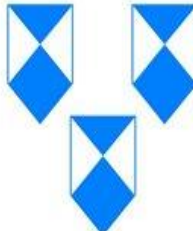

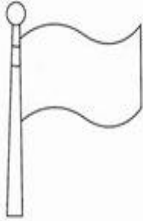
- - dokonywanie analizy i przeglądu umów międzynarodowych dotyczących MPH oraz formułowanie opinii w tym zakresie;
- - przedstawianie Prezesowi Rady Ministrów okresowych opinii na temat działań legislacyjnych, organizacyjnych i edukacyjnych, jakie należy podjąć w celu zapewnienia wykonania zobowiązań RP w dziedzinie MPH;
- - opiniowanie, na wniosek właściwego ministra, stanowiska Polski na konferencje międzynarodowe oraz na temat realizacji zobowiązań podjętych na tych konferencjach;
- - utrzymywanie kontaktów i wymianę informacji z innymi Komitetami i Komisjami zajmującymi się problematyką MPH, w szczególności z Komisją do spraw Upowszechniania Międzynarodowego Prawa Humanitarnego działającą przy Zarządzie Głównym Polskiego Czerwonego Krzyża.
- Członkami Zespołu, oprócz przedstawicieli MSZ, są także reprezentanci Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, oraz ministerstw: Spraw Wewnętrznych, Administracji, Finansów, Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Nauki, Obrony i Sprawiedliwości. Ponadto, do udziału w spotkaniach zapraszani są częstokroć przedstawiciele instytucji bezpośrednio zaangażowanych w działania związane z MPH, m.in. Polskiego Czerwonego Krzyża, Polskiej Akcji Humanitarnej, Caritas.

Przestrzeganie prawa

Odpowiedzialnymi za wdrażanie norm prawa humanitarnego są przede wszystkim państwa. Zgodnie z art. 1 Konwencji Genewskich państwa są obowiązane nie tylko do przestrzegania przepisów Konwencji, ale także do dopilnowania przestrzegania ich we wszystkich okolicznościach.

- ❖ Oznacza to, iż państwa- strony Konwencji mają obowiązek wpływania za pomocą wszelkich możliwych środków na przestrzeganie Konwencji także przez jej nie strony.
- ❖ Ważnym krokiem na drodze egzekwowania naruszeń MPH było powołanie Międzynarodowego Trybunału Karnego, odpowiedzialnego za sądenie osób fizycznych winnych przestępstw wojennych. Art. 8 Statutu Rzymskiego MTK stanowi, iż Trybunał ma jurysdykcję, m.in. w sprawach zbrodni wojennych rozumianych jako naruszenie Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r.
- ❖ Dużą rolę w monitorowaniu przestrzegania przez państwa MPH odgrywa Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża.
- ❖ Będąc organizacją pozarządową o szczególnym charakterze, MKCK nie tylko stoi na straży przestrzegania prawa humanitarnego, przede wszystkim Konwencji Genewskich, ale także aktywnie uczestniczy w jego rozwoju i promocji zasad mu przyświecających.

			
Czerwonego Krzyża	Czerwonego Półksiężyca	Czerwonego Kryształu	Znak Polskiego Czerwonego Krzyża
			
Znak Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża	Znak Międzynarodowej Federacji Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca	Znak Międzynarodowego Ruchu Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca	obrona cywilna
			
Obiekty kultury i ich personel ochrona ogólna	Obiekty kultury i ich personel ochrona szczególna	Budowle i urządzenia zawierające niebezpieczne sity: zapory, groble, elektrownie jądrowe, fabryki itp.	Biała flaga (flaga rozejmowa używana do rokowań i poddania się).

https://archiwum2019-10bkpanc.wp.mil.pl/pl/146_2178.html

Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca (*MRCCKiCP*)

Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca (ang. *International Red Cross and Red Crescent Movement*)

– międzynarodowy ruch humanitarny, zrzeszający około 97 milionów wolontariuszy na całym świecie, stworzony aby chronić ludzkie zdrowie i życie, zapewniać szacunek dla istoty ludzkiej, oraz by łagodzić i zapobiegać ludzkiemu cierpieniu, odrzucając jednocześnie dyskryminację opartą na pochodzeniu narodowościowym, rasowym, klasowym, przekonaniach religijnych, czy politycznych.

Często używane określenie „Międzynarodowy Czerwony Krzyż” jest właściwie terminem nieprawidłowym, gdyż nie istnieje jedna organizacja nosząca tę nazwę. W rzeczywistości ruch tworzy kilkanaście organizacji, które są od siebie niezależne, lecz zjednoczone w ruchu pod wspólnymi zasadami, celami, symbolami, statutami, oraz zarządzającymi organami. W skład ruchu wchodzi:

1. Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża (ICRC) – będący strażnikiem prawa humanitarnego konfliktów zbrojnych, który może składać skargi do Komitetu Praw Człowieka ONZ oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

2. Międzynarodowa Federacja Towarzystw Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca (IFRC)

3. Stowarzyszenia krajowe Czerwonego Krzyża, Czerwonego Półksiężyca (w większości państw muzułmańskich) i Czerwonej Gwiazdy Dawidowej (*Magen David Adom*; w Izraelu)

Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy (*MRCKiCP*)

- **MKCK** jest niezależną, neutralną organizacją zapewniającą ochronę i pomoc humanitarną ofiarom wojny i przemocy. Nie jest organizacją rządową, mimo iż współpracują z nią rządy państw. Nie jest również organizacją pozarządową, ponieważ oprócz działalności społecznej i indywidualnej obejmuje także zakres działalności państwowej.
- Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża otrzymał obecną nazwę w 1875 roku po przyjęciu jako znaku rozpoznawczego dla sanitariuszy i szpitali polowych odwrotnych barw sztandaru Szwajcarii (czerwony krzyż na białym tle). Jest to centrum informacji o jeńcach, osobach internowanych i zaginionych. Interweniuje również w tych sprawach u właściwych władz, zajmuje się poszukiwaniem zaginionych oraz wymianą jeńców podczas wojny. Komitet spieszył z pomocą humanitarną ofiarom konfliktów w Wietnamie, na Bliskim Wschodzie, w Ameryce Środkowej i Afryce. Uczestniczy w przygotowaniu projektów konwencji dotyczących humanitarnego prawa konfliktów zbrojnych. Może z upoważnienia stron walczących występować w roli mediatora i pośredniczyć w wymianie jeńców wojennych, rannych i chorych osób cywilnych.

<https://sites.google.com/site/wspolpracamiedzynarodowa111/home/organizacje-miedzynarodowe>

Struktura Czerwonego Krzyża

Międzynarodowy Ruch Czerwonego
Krzyża i Czerwonego Półksiężyca

Międzynarodowy
Komitet
Czerwonego Krzyża
– działania w czasie
wojny

Międzynarodowa
Federacja
Stowarzyszeń
Czerwonego Krzyża
i Czerwonego
Półksiężyca –
działania
w trakcie pokoju

Stowarzyszenia
Krajowe 197 na
całym świecie
w tym
Polski
Czerwony
Krzyż

Międzynarodowy Ruch Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycyca (MRCKiCP)

- ▶ Podstawową misją Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycyca jest zapobieganie i łagodzenie cierpienia ludzkiego oraz ochrona ludzkiej godności, bez jakiegokolwiek dyskryminacji dotyczącej narodowości, rasy, płci, przekonań religijnych lub politycznych. W wypełnianiu swojej misji Czerwony Krzyż i Czerwony Półksiężyc podejmują przede wszystkim takie zadania jak:
  - ❑ ochrona życia i zdrowia,
  - ❑ zapewnienie poszanowania istoty ludzkiej, zwłaszcza podczas konfliktów zbrojnych i w innych krytycznych sytuacjach,
  - ❑ praca na rzecz zapobiegania chorobom i rozwijanie pomocy społecznej,
  - ❑ aktywizowanie pracy wolontariuszy i stała gotowość do niesienia pomocy,
  - ❑ budowa uniwersalnego poczucia solidarności ze wszystkimi, którzy potrzebują ochrony i pomocy.

Statut, wspólny dla wszystkich części składowych Ruchu CK i CP, określa następująco jego wspólną misję:

- ▶ **Stowarzyszenia krajowe Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycyca, Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża i Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycyca stanowią łącznie światowy ruch humanitarny, którego posłannictwem jest zapobieganie ludzkim cierpieniom i łagodzenie ich wszędzie, gdzie one występują, ochrona życia i zdrowia oraz działanie na rzecz poszanowania istoty ludzkiej, zwłaszcza w czasie konfliktu zbrojnego i w innych sytuacjach zagrożenia, praca na rzecz zapobiegania chorobom oraz podnoszenia zdrowotności i opieki społecznej, popieranie dobrowolnego niesienia pomocy oraz stałej gotowości członków Ruchu do niesienia pomocy, jak również powszechnego poczucia solidarności z tymi, którzy potrzebują pomocy i ochrony ze strony Ruchu.**
- Podkreślić jednak należy, że mimo pewnych różnic w sferze uprawnień i zadań, wszystkie podmioty wchodzące w skład Ruchu wzajemnie się uzupełniają i wspierają, gdy zajdzie taka potrzeba.

Zasady Podstawowe leżące u podstaw Ruchu – zostały oficjalnie przyjęte w 1965 roku w Wiedniu podczas XX Międzynarodowej Konferencji Czerwonego Krzyża.

- **Zasady te są następujące:**

- 1) humanitaryzm,
- 2) bezstronność,
- 3) neutralność,
- 4) niezależność,
- 5) dobrowolność,
- 6) jedność,
- 7) powszechność.

Humanitaryzm

Przejawia się w działaniach Ruchu – zarówno na płaszczyźnie międzynarodowej, jak i krajowej – nakierowanych na zapobieganie i łagodzenie ludzkiego cierpienia, ochronę życia i zdrowia, dążenie do poszanowania godności człowieka. U podstaw tej zasady leży również wzajemne zrozumienie, przyjaźń i współpraca oraz dążenie do trwałego pokoju między wszystkimi narodami. Przyjąć zatem można, iż humanitaryzm stanowi punkt wyjścia dla pozostałych zasad Ruchu. Co prawda zdarzają się przypadki, kiedy cierpienie jest nieuniknione, np. w sytuacji koniecznych operacji medycznych, Ruch podkreśla jednak, iż za wszelką cenę unikać należy sprawiania nieuzasadnionego i niepotrzebnego cierpienia. Nadrzędnym celem Ruchu jest ratowanie ludzkiego życia, a zasada humanitaryzmu wytycza kierunek do tego celu i przyświeca działaniom podejmowanym przez poszczególne komponenty Ruchu zarówno w czasie wojny, jak i w czasie pokoju.

Bezstronność

- Polega na działalności prowadzonej bez czynienia jakiegokolwiek różnicy ze względu na narodowość, rasę, religię, pozycję społeczną czy przekonania polityczne. Ruch zajmuje się wyłącznie niesieniem pomocy cierpiącym, kierując się ich potrzebami i udzielając pierwszeństwa w najbardziej nagłych przypadkach. Zasada ta jest ściśle powiązana z humanitaryzmem. Uznając za swój nadrzędny cel ratowanie ludzkiego życia, Ruch jest gotowy nieść pomoc każdemu, kto może jej potrzebować, nawet jeśli jest to osoba winna zbrodni międzynarodowych, którą należy ukarać za jej czyny. Wymierzanie sprawiedliwości nie jest jednak zadaniem Ruchu, nie jest też jego rolą ocena postępowania osoby, której udziela się pomocy. Ruch nie miesza się też w działalność organów sądowych tak krajowych, jak i międzynarodowych. Jego obowiązkiem jest traktowanie każdego człowieka w sposób humanitarny

Neutralność

Jest niezbędna, by Ruch mógł zachować powszechne zaufanie, dlatego Ruch powstrzymuje się od uczestnictwa w działaniach zbrojnych oraz – w każdym czasie – w sporach natury politycznej, rasowej, religijnej lub ideologicznej. Zasadę tę można rozpatrywać w kilku aspektach, przede wszystkim jednak należy podkreślić neutralność Ruchu w odniesieniu do stron wojujących, co ma istotne znaczenie z uwagi na jego kompetencje (zwłaszcza zaś uprawnienia MKCK) wynikające z umów z zakresu MPHKZ. Prawo humanitarne zapewnia ochronę szpitalom i personelowi medycznemu w sytuacji konfliktu zbrojnego, personel ten więc nie powinien być poddawany jakimkolwiek naciskom czy wpływom, które w rezultacie mogłyby zakłócać czy wręcz uniemożliwiać wykonywanie jego obowiązków i udzielanie pomocy medycznej w sposób niedyskryminacyjny. Reguła ta odnosi się również do Ruchu. Należy bowiem zaznaczyć, iż Ruch zajmuje postawę neutralną w stosunku do stron wojujących, ale nie w stosunku do osób, które cierpią – cechą charakterystyczną Ruchu jest bowiem aktywne działanie, a nie bierność. Tak rozumiana neutralność ma niewątpliwie istotne znaczenie w przypadku kontaktów Ruchu z podmiotami niepaństwowymi – zorganizowanymi grupami zbrojnymi, które też mogą korzystać z pomocy humanitarnej dostarczanej przez Ruch, na tej samej zasadzie, co regularne siły zbrojne. Działania Ruchu, które przynoszą korzyść natury humanitarnej ugrupowaniom partyzanckim czy rebeliantom, np. w sytuacji konfliktu międzynarodowego, nie powinny zatem w jakikolwiek sposób wpływać na stosunki prawne istniejące między Ruchem a stroną rządową zwalczającą wspomniane grupy, pomoc humanitarna nie jest bowiem żadną formą uznania takiej grupy i nie rodzi skutków prawnych. Zasada neutralności podkreśla tym samym zdystansowane podejście Ruchu do wszelkich doktryn i poglądów politycznych, filozoficznych, religijnych i moralnych. Ruch musi funkcjonować ponad wszelkimi podziałami, by zachować powszechne zaufanie i nie wzbudzać podejrzeń o stronniczość, od przestrzegania zasady neutralności zależy więc jego istnienie.

Niezależność

- Dla Ruchu oznacza niezależność od jakichkolwiek władz oraz nieuleganie jakimkolwiek wpływom. Stowarzyszenia krajowe służą co prawda pomocą władzom publicznym w ich działalności humanitarnej i podlegają prawu obowiązującemu w ich państwach, powinny one jednak zawsze korzystać z samodzielności pozwalającej im na działanie w każdym czasie, zgodnie z zasadami Ruchu. Kwestia niezależności ma złożony charakter przede wszystkim w kontekście działalności stowarzyszeń krajowych. Każde z nich współpracuje bowiem w ściśle określonym zakresie z rządem państwa, na którego terytorium funkcjonuje i zdarza się, że w ramach tej współpracy otrzymuje wsparcie (np. finansowe) od władz w celu realizacji zadań statutowych stowarzyszenia. Poza tym, stowarzyszenie nie może rozpocząć swojej działalności bez uprzedniego, stosownego upoważnienia wydanego przez władze danego państwa. Jednak ani wymagania formalne, ani podejmowana współpraca, nie powinny doprowadzić do sytuacji, w której stowarzyszenie krajowe staje się rzecznikiem woli politycznej państwa. Podobnie stosunki Ruchu z rządami różnych państw nigdy nie powinny pozbawiać stowarzyszeń krajowych niezależności koniecznej dla właściwego wypełniania ich zadań i kompetencji.

Dobrowolność

- **Oznacza niesienie pomocy bezinteresownie, Ruch nie powinien więc kierować się chęcią osiągnięcia jakiegokolwiek korzyści. Inspiracją do podejmowania działań humanitarnych nie jest bowiem dla Ruchu wynagrodzenie finansowe, lecz osobiste zaangażowanie i poświęcenie dla idei humanitaryzmu, będące świadomym wyborem osób prowadzących działalność czerwonokrzyską, akceptujących służbę Ruchu na rzecz tych, którzy potrzebują pomocy. Kwintesencją zasady dobrowolności jest bezpłatna pomoc świadczona innym, stanowiąca bezpośredni wyraz humanitaryzmu, pierwszej spośród wszystkich zasad Ruchu.**

Jedność

- **Oznacza, iż w każdym kraju działa tylko jedno stowarzyszenie Czerwonego Krzyża albo Czerwonego Półksiężyca, otwarte dla wszystkich i obejmujące swą działalnością humanitarną obszar całego kraju. Jest to jedna z najstarszych zasad Ruchu, która w szczególności odnosi się do struktury organizacyjnej stowarzyszeń krajowych. W istocie trzy elementy definicyjne wymienione w tej zasadzie odpowiadają trzem warunkom, które stowarzyszenia krajowe muszą spełnić, by zostać uznanym i przyjętym w poczet Ruchu: dane stowarzyszenie musi zatem być samodzielną i jedyną instytucją w swoim kraju, członkostwo w stowarzyszeniu nie może naruszać zasady niedyskryminacji (stowarzyszenie powinno być otwarte dla wszystkich), stowarzyszenie musi obejmować swoją działalnością całe terytorium kraju, w którym funkcjonuje.**

JEDNOŚĆ

Powszechność

- **Polega na równości praw wszystkich stowarzyszeń krajowych oraz obowiązku niesienia sobie nawzajem pomocy, oznacza również, że Ruch swoją działalnością humanitarną obejmuje cały świat. Cierpienie ludzkie ma bowiem wymiar powszechny, taki też wymiar powinna mieć pomoc humanitarna, realizowana ponad podziałami politycznymi, religijnymi, rasowymi czy ideologicznymi. Zasadę powszechności można potraktować jako ustanawiającą szczególne więzi braterstwa między stowarzyszeniami krajowymi, które wspierają się nawzajem w realizowanych przedsięwzięciach i spieszą z pomocą, jeśli którekolwiek stowarzyszenie jej potrzebuje, np. w sytuacji klęski żywiołowej lub epidemii. Równość praw stowarzyszeń krajowych potwierdza z kolei fakt, iż każde z nich dysponuje jednym głosem w trakcie wspólnych spotkań, np. podczas Międzynarodowej Konferencji Ruchu. Stowarzyszenia mają również takie same kompetencje i obowiązki w zakresie prowadzenia szeroko rozumianej działalności humanitarnej.**

Profesor Jean Pictet sformułował również tzw. zasady organiczne, które uzupełniają siedem Podstawowych Zasad Ruchu, czyli:

Inter arma caritas („Miłosierdzie wśród walki”), natomiast działalność ci Federacji przyświeca dewiza Per humanitatem ad pacem („Przez humanitaryzm do pokoju”)

Ochrona ofiar
konfliktów
zbrojnych i dóbr
kultury

Natalia Grabarczyk klasa 1L

Międzynarodowy
Krzyż Czerwony

Międzynarodowa
organizacja
człowieczeństwa
oparta na
zasadach

Znak czerwonego krzyża

- 1) Ruch nie może czerpać jakiegokolwiek korzyści ze swojej działalności; powinien skupić się wyłącznie na działaniach humanitarnych na rzecz osób, które potrzebują pomocy.
- 2) Ruch oferuje swoją pomoc bezpłatnie.
- 3) Ruch jest wyrazem osobistej życzliwości i chęci służenia innym, instytucją udzielającą pomocy na zasadzie dobrowolności.
- 4) Ruch współpracuje z władzami publicznymi.
- 5) Ruch powinien dysponować wystarczającym stopniem niezależności w stosunkach z tymi władzami.
- 6) Członkostwo w stowarzyszeniach krajowych powinno być dostępne dla wszystkich obywateli danego kraju; stowarzyszenie powinno być zorganizowane w sposób demokratyczny.
- 7) Wszystkie stowarzyszenia krajowe mają takie same prawa w sferze międzynarodowej.
- 8) W każdym państwie może istnieć tylko jedno stowarzyszenie, kierowane przez jeden organ centralny; działalność takiego stowarzyszenia powinna obejmować cały kraj.
- 9) Posiadając te same cele, stowarzyszenia krajowe powinny nawiązywać wzajemne stosunki i wypełniać obowiązek niesienia sobie nawzajem pomocy.
- 10) Ruch powinien być zawsze gotowy na zadania, z którymi może przyjąć mu się zmierzyć.

Idea Ruchu Czerwonokrzyżskiego opiera się zatem na Zasadach Podstawowych oraz uzupełniających je zasadach organicznych. Zasady Podstawowe zapisane zostały w statutach Ruchu, a poszczególne jego komponenty zobowiązane są ich przestrzegać i prowadzić swoją działalność z ich poszanowaniem. Warto też przy okazji wspomnieć o dewizach, które wyrażają ideały i cele działalności Ruchu – MKCK w swoich działaniach kieruje się mottem

MIĘDZYNARODOWA SŁUŻBA POSZUKIWAŃ (*International Tracing Service- ITS*)

II wojna światowa, będąc najkrwawszym konfliktem w dziejach ludzkości, odcisnęła piętno na całej późniejszej historii świata. Cechą charakterystyczną tej hekatombi w porównaniu z innymi wojnami jest to, iż większość jej ofiar stanowili cywile. Szacuje się, że zginęło ich w sumie ok. 41 milionów. Nie zapominając o politycznym czy ekonomicznym wymiarze spustoszeń jakie dokonała, bezsprzecznie II wojna światowa pozostawiła po sobie przede wszystkim morze ludzkich tragedii. W wyniku zawieruchy wojennej, wywózek, przesiedleń, losy milionów pracowników przymusowych, więźniów obozów koncentracyjnych były nieznane ich rodzinom.

- Zorganizowane próby tropienia losów i rejestrowania osób zaginionych podejmowane były jeszcze podczas wojny, początkowo przez brytyjski Czerwony Krzyż, zaś po jej zakończeniu, przez Administrację Narodów Zjednoczonych do spraw Pomocy i Odbudowy (UNRRA).
- Od 1948 roku poszukiwanie zaginionych przejęła **Międzynarodowa Służba ds. Poszukiwań** (International Tracing Service, w skrócie ITS). Z biegiem czasu coraz mniej potrzebna była bezpośrednia i doraźna pomoc w powrocie do rodzin i domów, a coraz bardziej służenie informacją na temat losów zaginionych.
- Dnia 6 czerwca 1955 roku w Bonn zawarte zostało przez Belgię, Holandię, Luksemburg, Francję, Wielką Brytanię, Republikę Federalną Niemiec, Włochy, Grecję, Izrael i USA porozumienie powołujące **Międzynarodową Komisję** do spraw Międzynarodowej Służby Poszukiwań (tzw. **Porozumienie Bońskie**). Porozumienie określało jako zadanie ITS prowadzenie poszukiwań osób zaginionych oraz gromadzenie, porządkowanie, przechowywanie i udostępnianie rządów oraz zainteresowanym osobom fizycznym dokumentów dotyczących Niemców i obywateli innych państw, którzy byli więzieni w narodowosocjalistycznych obozach koncentracyjnych lub obozach pracy, lub obywateli innych państw, którzy zostali deportowani w wyniku drugiej wojny światowej. Od samego początku zarządzanie Służbą powierzono **Międzynarodowemu Komitetowi Czerwonego Krzyża** z uwagi na humanitarny charakter jej misji oraz wiarygodność i uznanie Międzynarodowego Komitetu. Rzeczpospolita Polska podpisała **1 czerwca 2006 r.**

OSOBY CYWILNE I LUDNOŚĆ CYWILNA

- **Określenie osób cywilnych i ludności cywilnej**
- 1. Za cywilną uważana jest każda osoba nie należąca do żadnej z kategorii określonych.
- 2. Ludność cywilna obejmuje wszystkie osoby cywilne.
- 3. Obecność wśród ludności cywilnej pojedynczych osób nie odpowiadających określeniu osoby cywilnej nie pozbawia tej ludności jej cywilnego charakteru.

Ochrona ludności cywilnej

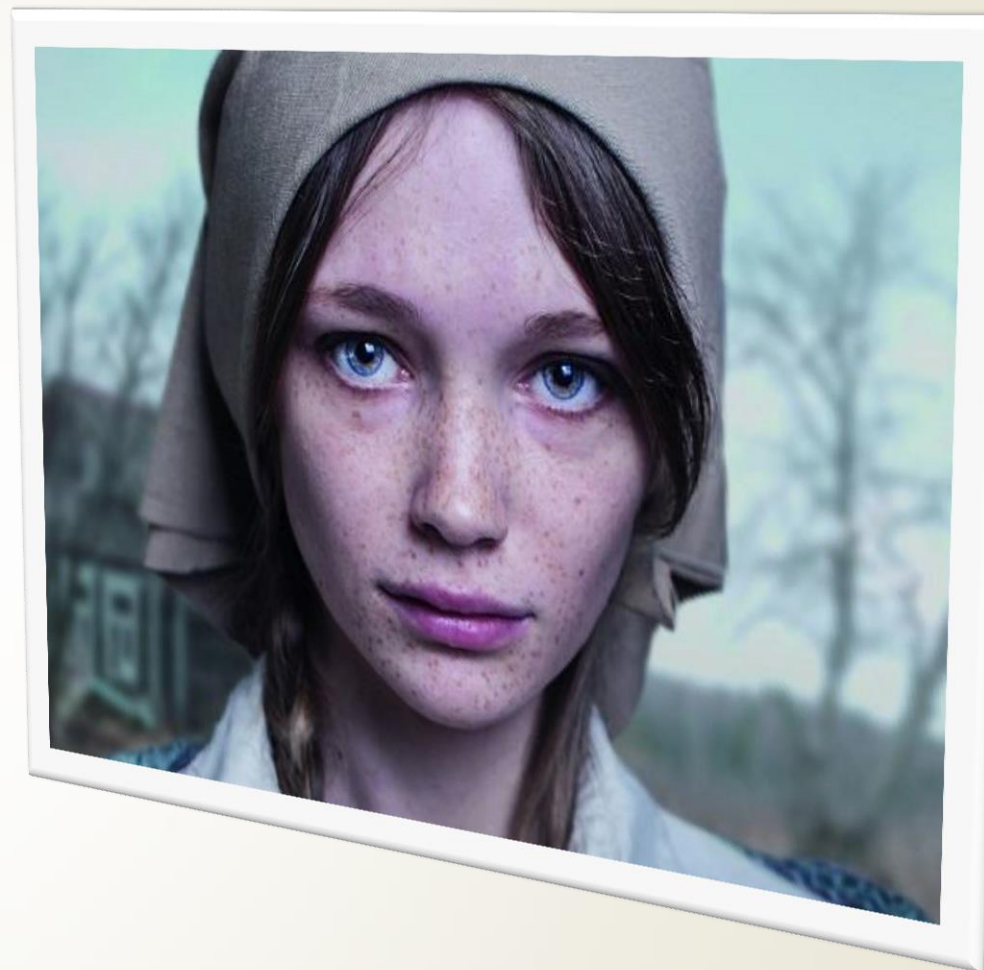
- 1. Ludność cywilna i osoby cywilne korzystają z ogólnej ochrony przed niebezpieczeństwami wynikającymi z operacji wojskowych. W celu uczynienia tej ochrony skuteczną należy przestrzegać we wszelkich okolicznościach następujących przepisów, które uzupełniają inne odpowiednie przepisy prawa międzynarodowego.
- 2. Celem ataków nie mogą być ani ludność cywilna jako taka, ani osoby cywilne. Zabronione są akty i groźby przemocy, których głównym celem jest zastraszenie ludności cywilnej.
- 3. Osoby cywilne nie korzystają z ochrony określonej w niniejszym dziale, jeżeli uczestniczą bezpośrednio w działaniach zbrojnych, przez czas trwania takiego uczestnictwa.
- 4. Zabronione są ataki bez rozróżnienia. Określenie "bez rozróżnienia" oznacza:
  - (a) ataki, które nie są skierowane przeciwko określonemu celowi wojskowemu;
  - (b) ataki, w których stosuje się metody i środki walki, jakie nie mogą być ograniczone do określonego celu wojskowego, albo
  - (c) ataki, w których stosuje się metody i środki walki, których skutki nie mogą być ograniczone, jak to nakazuje niniejszy protokół, i w następstwie tego w każdym z tych wypadków mogą godzić bez rozróżnienia w cele wojskowe i w osoby cywilne lub w dobra o charakterze cywilnym.

Ochrona ludności cywilnej...

- **5. Następujące rodzaje ataków będą między innymi traktowane jako wykonane bez rozróżnienia:**
  - **(a) ataki w postaci bombardowania, niezależnie od zastosowanych metod i środków, które jako jeden cel wojskowy traktują pewną liczbę celów wojskowych wyraźnie zarysowanych i odróżniających się, położonych w mieście, na wsi lub w innej strefie obejmującej podobne skupienie osób cywilnych lub dóbr o charakterze cywilnym;**
  - **(b) ataki, co do których można przypuszczać, że wywołają również straty w życiu ludzkim wśród ludności cywilnej, ranienia osób cywilnych, szkody w dobrach o charakterze cywilnym lub połączenie tych strat i szkód, jeśli byłyby one nadmierne w porównaniu z oczekiwaną konkretną i bezpośrednią korzyścią wojskową.**
- **6. Zabronione są ataki skierowane tytułem represaliów przeciwko ludności cywilnej lub osobom cywilnym.**
- **7. Obecność lub ruch ludności cywilnej albo osób cywilnych nie powinny być wykorzystywane do ochrony przed operacjami wojskowymi pewnych punktów lub pewnych stref, zwłaszcza do prób ochrony celów wojskowych przed atakami albo do maskowania, ułatwienia lub utrudnienia operacji wojskowych. Strony konfliktu nie powinny kierować ruchu ludności cywilnej lub osób cywilnych tak, by stanowiło to próbę ochrony celów wojskowych przed atakami lub osłaniania operacji wojskowych.**
- **8. Żadne naruszenie tych zakazów nie zwalnia stron konfliktu z zobowiązań prawnych w stosunku do ludności cywilnej i do osób cywilnych, w tym z zobowiązania do przedsięwzięcia środków ostrożności.**

Ochrona kobiet

- **1. Kobiety powinny korzystać ze szczególnego poszanowania i podlegają ochronie, zwłaszcza przed zgwałceniem, zmuszaniem do prostytucji i wszelkimi innymi postaciami zamachu na obyczajność.**
- **2. Sprawy kobiet ciężarnych i matek opiekujących się małymi dziećmi, zatrzymanych, uwięzionych lub internowanych, powinny być rozpatrzone w pierwszej kolejności.**
- **3. W możliwie największym stopniu strony konfliktu dołożą starań, by kara śmierci nie była orzekana wobec kobiet ciężarnych lub matek opiekujących się małymi dziećmi za przestępstwo związane z konfliktem zbrojnym. Kara śmierci wobec takich kobiet za takie przestępstwo nie podlega wykonaniu.**

Ochrona dzieci

- 1. Dzieci powinny korzystać ze szczególnego poszanowania i być chronione przed wszelkimi postaciami zamachu na obyczajność. Strony konfliktu udzielą im opieki i pomocy, których potrzebują z racji na ich wiek lub z jakiegokolwiek innego powodu.**
- 2. Strony konfliktu poczynią wszelkie praktycznie możliwe kroki, by dzieci poniżej 15 lat nie uczestniczyły bezpośrednio w działaniach zbrojnych; zwłaszcza będą powstrzymywać się od powoływania ich do swych sił zbrojnych. W razie powoływania osób między 15 a 18 rokiem życia, strony będą się starały dać pierwszeństwo starszym.**
- 3. Jeżeli w wypadkach wyjątkowych i wbrew postanowieniom ustępu 2 dzieci, które nie ukończyły 15 lat, uczestniczą bezpośrednio w działaniach zbrojnych i znajdują się we władzy strony przeciwnej, będą nadal korzystać ze szczególnej ochrony przyznanej przez niniejszy artykuł, niezależnie od tego, czy będą jeńcami wojennymi, czy nimi nie będą.**
- 4. W razie zatrzymania, uwięzienia lub internowania z przyczyn związanych z konfliktem zbrojnym, dzieci będą trzymane w pomieszczeniach oddzielnych od zajmowanych przez dorosłych, z wyjątkiem przypadków, gdy rodziny są umieszczone razem.**
- 5. Kara śmierci za przestępstwo związane z konfliktem zbrojnym nie podlega wykonaniu wobec osób, które w chwili przestępstwa nie miały 18 lat.**

Ewakuacja dzieci

1. Żadna strona konfliktu nie powinna ewakuować do obcego kraju dzieci innych niż będące ich obywatelami, chyba że chodzi o czasową ewakuację, która stała się konieczna z poważnych powodów związanych ze zdrowiem lub leczeniem dzieci, albo, z wyłączeniem terytorium okupowanego, z ich bezpieczeństwem. Jeżeli można dotrzeć do rodziców lub opiekunów, ich zgoda na piśmie na taką ewakuację jest konieczna. Jeżeli nie można do nich dotrzeć, ewakuacja może być dokonana jedynie za pisemną zgodą osób, którym przede wszystkim opieką nad dziećmi została powierzona przez prawo lub zwyczaj. Mocarstwo Opiekuńcze powinno sprawować kontrolę nad każdą ewakuacją tego rodzaju, działając w porozumieniu z zainteresowanymi stronami, to znaczy ze stroną, która przystępuje do ewakuacji, oraz z każdą stroną, której obywatele są ewakuowani. We wszystkich wypadkach wszystkie strony konfliktu przedsięwzięją wszelkie praktycznie możliwe środki ostrożności dla uniknięcia zagrożenia ewakuacji.

- 2. W razie przystąpienia do ewakuacji stosownie do ustępu 1, każdemu ewakuowanemu dziecku powinna być zapewniona możliwie ciągła nauka, w tym nauka religii i moralności, zgodnie z życzeniami rodziców.
- 3. Dla ułatwienia dzieciom ewakuowanym powrotu do swej rodziny i do swego kraju, zgodnie z niniejszym artykułem, władze strony dokonującej ewakuacji i w miarę potrzeby władze kraju przyjmującego sporządzą dla każdego dziecka kartę zaopatrzoną w fotografię, którą przekażą do Centralnego Biura Informacji Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża. Każda karta powinna zawierać, w miarę możliwości, jeżeli nie przyniesie to szkody dziecku, następujące dane:
  - (a) nazwisko (nazwiska) dziecka;
  - (b) imię (imiona) dziecka;
  - (c) płeć dziecka;
  - (d) miejsce i datę urodzenia (lub gdy ta data nie jest znana, wiek w przybliżeniu);
  - (e) nazwisko i imię ojca;
  - (f) nazwisko i imię matki oraz, ewentualnie, jej nazwisko panieńskie;
  - (g) nazwiska bliskich krewnych dziecka;
  - (h) obywatelstwo dziecka;
  - (i) język macierzysty dziecka i inne języki, którymi włada;
  - (j) adres rodziny dziecka;
  - (k) każdy numer identyfikacyjny nadany dziecku;
  - (l) stan zdrowia dziecka;
  - (l) grupę krwi dziecka;
  - (m) ewentualne znaki szczególne;
  - (n) datę i miejsce, w którym dziecko zostało znalezione,
  - (o) datę i miejsce opuszczenia przez dziecko jego kraju;
  - (p) ewentualnie religię dziecka;
  - (r) aktualny adres dziecka w kraju przyjmującym;
  - (s) jeżeli dziecko umrze przed powrotem, datę, miejsce i okoliczności zgonu oraz miejsce pochowania.

Ochrona dóbr niezbędnych dla przetrwania ludności cywilnej

1. Zabronione jest stosowanie przeciwko osobom cywilnym głodu jako metody prowadzenia wojny.
2. Zabronione jest atakowanie, niszczenie, zabieranie lub czynienie nieużytecznymi dóbr niezbędnych dla przetrwania ludności cywilnej, takich jak środki żywnościowe i strefy rolnicze, które je wytwarzają, jak zbiory, bydło, urządzenia i zbiorniki z wodą do picia, urządzenia nawadniające w tym celu, aby uniemożliwić ludności cywilnej lub stronie przeciwnej korzystanie z nich - ze względu na ich znaczenie - niezależnie od motywów, którymi mogą być zamiar wygłodzenia ludności cywilnej, spowodowania jej przemieszczenia lub jakiś inny motyw.
3. Zakazy przewidziane w ustępie 2 nie mają zastosowania, jeżeli wymienione dobra są używane przez stronę przeciwną:
  - (a) wyłącznie do utrzymania członków sił zbrojnych lub
  - (b) w innych celach niż takie utrzymanie, ale do bezpośredniego wsparcia działania wojskowego, jednak pod warunkiem, by w żadnym wypadku nie podejmować przeciw tym dobrom działań, po których można by oczekiwać, że pozostawią ludności cywilnej tak mało pożywienia lub wody, że zostałaby narażona na głód lub zmuszona do przemieszczenia się.
4. Dobra te nie powinny być przedmiotem represaliów.
5. Ze względu na istotne interesy każdej strony konfliktu podczas obrony własnego terytorium przeciwko inwazji strona konfliktu może na takim terytorium, jeżeli znajduje się pod jej kontrolą, odstąpić od zakazów przewidzianych w ustępie 2, jeżeli stanowcza konieczność wojskowa tego wymaga.

DOBRA I OBIEKTY CYWILNE

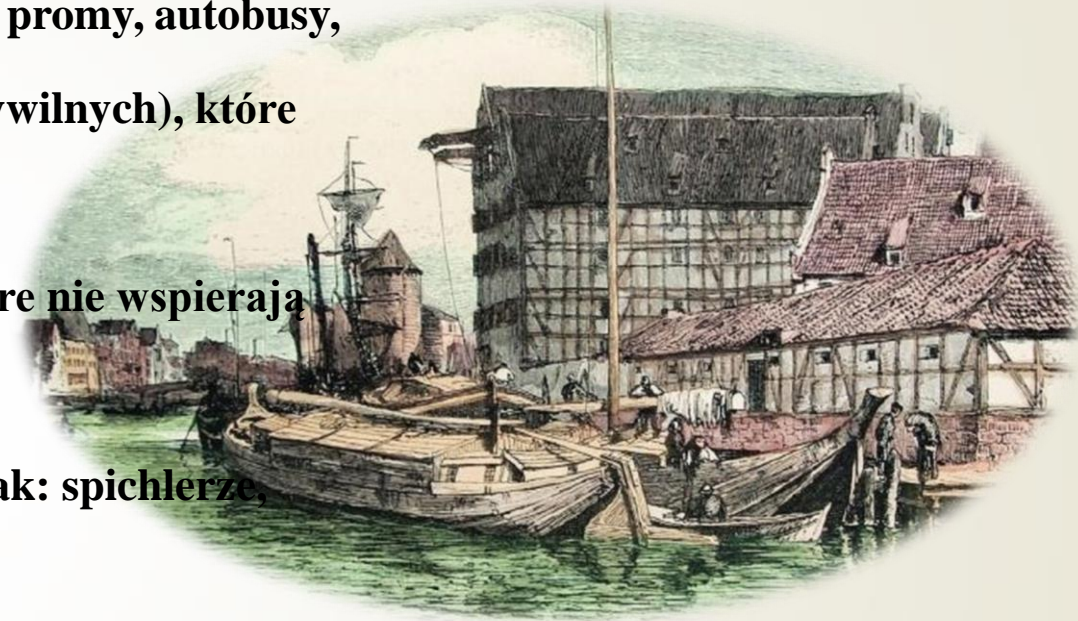
- klasyfikacja i zakres ochrony

- *Do dóbr i obiektów podlegających ochronie zalicza się:*
- 1. miasta i wsie, przy czym szczególny status przysługuje miejscowościom niebronionym,
- 2. strefy i obszary poddane szczególnej ochronie(np. strefy bezpieczeństwa, strefy zdemilitaryzowane),
- 3. budynki i obiekty o charakterze cywilnym(budynki i obiekty, które nie mają znaczenia militarnego),
- 4. budynki i obiekty władz centralnych i lokalnych, chyba że są związane z siłami zbrojnymi i przyczyniają się do wysiłku wojennego;

Szczególnej ochronie poddano budynki i wyposażenie obrony cywilnej i dobra kultury

- ▶ 6. środki transportu cywilnego (takie jak: pociągi pasażerskie, promy, autobusy, tramwaje, samoloty cywilne i samochody należące do osób cywilnych), które nie są wykorzystywane do celów militarnych,
- ▶ 7. instytucje i obiekty przemysłowe, handlowe i finansowe, które nie wspierają wysiłku wojennego,
- ▶ 8. dobra niezbędne dla przetrwania ludności cywilnej (takie jak: spichlerze, magazyny z żywnością, zbiorniki wody pitnej),
- ▶ 9. budowle i urządzenia zawierające niebezpieczne siły.
- 10. Ochroną są objęte dobra i obiekty o charakterze medycznym i sanitarnym (np. szpital, ambulans) oraz służące ochronie jeńców wojennych.
- 11. Specjalną ochroną w m.p.h.k.z objęto środowisko naturalne- stronom walczącym nie wolno przeprowadzać ataków, które zmierzają albo mogą zmierzać do wywołania rozległych, długotrwałych i poważnych szkód w tym środowisku.

Budynki i obiekty o charakterze cywilnym

- **W trakcie prowadzenia działań zbrojnych strony konfliktu zobowiązane są do powstrzymania ataków na:**
  - domy mieszkalne,
  - szkoły,
  - muzea,
  - pomniki historyczne,
  - miejsca kultu religijnego,
  - sklepy,
  - place targowe,
  - gospodarstwa rolne,
  - inne budynki i instalacje nie mające znaczenia militarnego.
- **Objęte ochroną są również budynki cywilnej administracji centralnej i lokalnej.**

Obrona cywilna

Postanowienia dotyczące obrony cywilnej zawiera Protokół Dodatkowy I (rozdział VI) do Konwencji Genewskich z 1949 roku, dotyczący międzynarodowych konfliktów zbrojnych, przyjęty 8 czerwca 1977 roku.

- Postanowienia protokołu mają za zadanie ograniczenie przemocy oraz ochronę ludności cywilnej poprzez dokładniejsze sformułowanie prowadzenia działań zbrojnych.
- W rozumieniu niniejszego protokołu:

➤ **Obrona cywilna-** (w świetle art. 61 PD I) oznacza wypełnianie wszystkich lub

niektórych zadań humanitarnych wymienionych niżej,

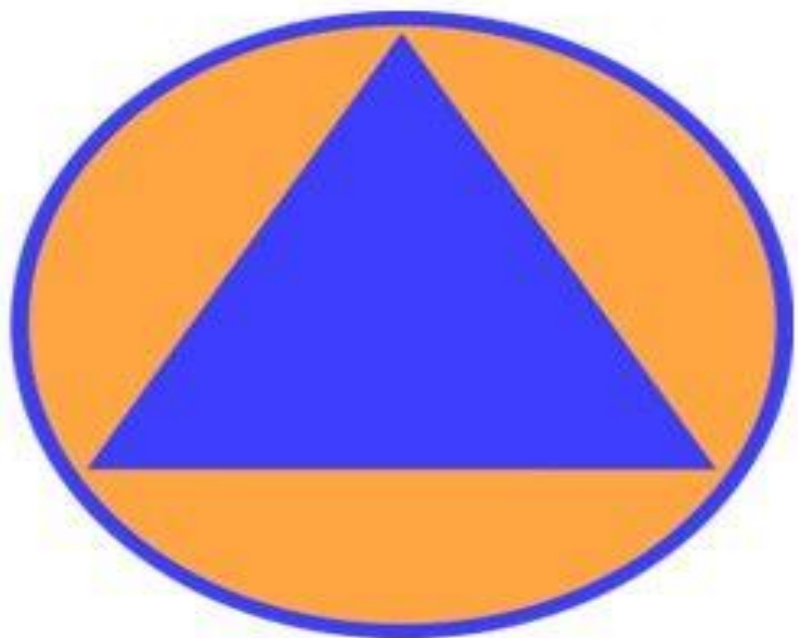
mających na celu ochronę ludności cywilnej przed

niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych

lub klęsk żywiołowych i przewyciężania ich

bezpośrednich następstw, jak również zapewnienie warunków

koniecznych do przetrwania.

Międzynarodowy znak obrony cywilnej

BIBLIOGRAFIA

- **1.Falkowski Z., Marcinko M.,(red.), Międzynarodowe Prawo Humanitarne Konfliktów Zbrojnych, WCEO, Warszawa 2014.**
- **2.Flemming M., Międzynarodowe prawo humanitarne konfliktów zbrojnych. Zbiór dokumentów, DWiPO, Warszawa 2003.**
- **3.Lankosz K., (red.),Międzynarodowe Prawo Humanitarne Konfliktów Zbrojnych, WSOSP, Dęblin 2006.**
- **4.J.M., Studium poświęcone zwyczajowemu międzynarodowemu prawu humanitarnemu: wkład w zrozumienie i poszanowanie zasad prawa dotyczących konfliktu zbrojnego, Warszawa 2006**

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

**MIĘDZYNARODOWE
PRAWO HUMANITARNE**